

NOTAT

Dyrevelfærd og
Veterinærmedicin
J.nr. 2022-15-115-00060
Ref. MAGLA/FRIDR/MING
Den 17. april 2024

Notat om regelefterlevelsen på dyrevelfærdsområdet for kontrolåret 2022

Problemstilling

Det fremgår af Veterinærforlig III, at forligskredsen årligt skal forelægges en status på regelefterlevelsen på dyrevelfærdsområdet med henblik på at vurdere behov for yderligere tiltag. Fødevarestyrelsen har derfor udarbejdet Dyrevelfærdsrapporten 2023 med resultaterne af dyrevelfærdskontrollen udført i 2022. Dyrevelfærdskontrollen består af kontrol med dyrevelfærd i besætninger (besætningskontrollen), kontrol med dyrevelfærd på transport (transportkontrollen), kontrol med dyrevelfærd på slagterierne samt kontrol under hundesmileyordningen. I dette notat forelægges rapportens resultater samt iværksatte initiativer.

Der er med den politiske aftale, "Sammen om Dyrene"- dyrevelfærdsaftale 2024-2027 aftalt en ny, hurtigere afrapportering, som indføres i Dyrevelfærdsrapporten 2024 med kontroltal for 2023. Denne rapport forventes oversendt medio 2024.

1. Besætningskontrollen

1.1. Resultater fra besætningskontrollen

Fødevarestyrelsen udførte i 2022 dyrevelfærdskontrol i 1.796 besætninger og dyrehold i forbindelse med den stikprøvede baserede basiskontrol. Til sammenligning lå antallet af kontroller på 1.033 besætninger i 2021. Kontrolresultaterne viser, at sanktionsprocenten er højst i kvæg- og grisebesætninger. Andelen af kontrollerede grisebesætninger, der har fået en sanktion, er dog faldet fra 31,4 pct. i 2021 til 29,5 pct. i 2022, og andelen af kontrollerede kvægbesætninger, som har fået en sanktion, er faldet fra 46,3 pct. i 2021 til 40,6 pct. i 2022.

83 pct. af de kontrollerede besætninger i 2021 havde rettet op på overtrædelserne ved første opfølgende kontrolbesøg.

Grisebesætninger:

I forhold til grisebesætningerne kan det bemærkes, at ca. 10 pct. af sanktionerne er givet for overtrædelser af mere ordensmæssig karakter (administrative overtrædelser). Der er givet 26 indskærpelser for manglende optegnelser over medicinsk behandling og 29 indskærpelser for manglende eller mangelfuld dokumentation i forbindelse med halekupering (manglende risikovurdering, handlingsplan eller skriftlig dokumentation for halebid). Af kontrolområder mere direkte relateret til de fysiske forhold i besætningen har følgende givet anledning til det højeste antal sanktioner:

- Syge/tilskadekomne dyr får ikke fornøden pleje/behandling: 89 indskærpelser og 20 politianmeldelser.
- Dyr har ikke permanent og tilstrækkelig adgang til beskæftigelses- og/eller rodemateriale: 46 indskærpelser
- Arealkrav og krav til indretning af sygestier er ikke opfyldt: 38 indskærpelser og 1 politianmeldelse
- Krav til indretning af grisestald er ikke opfyldt: 27 indskærpelser.

Ca. 60 pct. af kontrollerne i grisebesætninger i 2022 var en baseline kontrol, hvor der ikke blev anvendt risikoparametre til udpegning, mens de resterende besætninger var udpeget på baggrund af forskellige risikoparametre.

Kvægbesætninger:

I forhold til kvægbesætninger bemærkes det, at der er givet 178 indskærpelser for *optegnelser over medicinsk behandling føres og/eller opbevares ikke*, svarende til ca. 20 pct. af besætningerne. Af kontrolområderne mere direkte relateret til de fysiske forhold i besætningen har følgende givet anledning til det største antal sanktioner:

- Fodring og vanding opfylder ikke fysiologiske og sundhedsmæssige behov: 161 indskærpelser og fire politianmeldelser.
- Dyrene har ikke adgang til at udføre hudpleje: 127 indskærpelser
- Syge/tilskadekomne dyr får ikke fornøden pleje/behandling: 51 indskærpelser, syv politianmeldelser og to påbud
- Proceduren for klovbehandling og klovbeskæring følges ikke: 49 indskærpelser.

Det er vigtigt at bemærke, at de udførte kontrolbesøg i forbindelse med den stikprøvebaserede basiskontrol i kvægbesætninger i 2022 blev foretaget på baggrund af en risikobaseret udpegning.

1.2. Iværksatte tiltag ifm. besætningskontrollen

På baggrund af de seneste års kontrolresultater blev det i 2020 besluttet at øge velfærdskontrollen med grise- og kvægbesætninger fra august 2021 til og med 2024. Dette indebærer, at kontroltrykket i den pågældende periode er øget fra ca. 5 pct. til ca. 10 pct. af besætningerne for de to dyrearter sammenlignet med 2019. Halvdelen af kontrollerne fokuserer udelukkende på dyrevelfærd, mens de resterende kontroller bl.a. også indeholder kontrol med hygiejne og smittebeskyttelse. Fra 1. januar 2022 blev der indført et ekstra – dvs. to frem for ét – gebyrbelagt opfølgende kontrolbesøg efter en sanktion på bl.a. dyrevelfærdsområdet hos alle besætninger. Denne ekstra kontrol udgår dog igen fra 2024 som en del af den politiske aftale om dyrevelfærd ”Sammen om dyrene” af 9. februar 2024, hvor man i stedet vil øge kontroltrykket for grise og kvæg og fokusere kontrollen.

I forhold til grisebesætninger har der i de seneste år været øget fokus på håndteringen af syge og tilskadekomne grise, da kontrolresultaterne i flere år har vist problemer på dette område. Fødevarestyrelsen har f.eks. gennemført en kontrolkampagne i 2021, som er fortsat ind i 2022, med fokus på håndtering af syge og tilskadekomne dyr i besætninger med grise. Fødevarestyrelsen planlægger desuden endnu en kampagne med fokus på syge og tilskadekomne grise i 2024 for at fastholde et øget fokus på området.

Der er også stor fokus på dokumentationskravene for halekupering, og Fødevarestyrelsen gennemførte i 2023 en kampagne med netop det fokus samt en kampagne i 2024 med fokus på dokumentation ved handel med grise via en eller flere mellemhandlere.

Kontrolkampagner kan være et godt værktøj at tage i brug på særlige problemområder, da vejledning og kontrol er mere dybdegående end ved den ordinære kontrol. Der er desuden ofte en god dialog med branchen, som kan være medvirkende til, at ejere og medarbejdere på besætningerne bliver opmærksomme på korrekt efterlevelse af reglerne.

I forhold til kvægbesætninger kan det oplyses, at der i 2022 blev gennemført en kontrolkampagne hos kødkvæg med fokus på dyrevelfærd.

Kontrolområdet *Fodring og vanding opfylder ikke dyrenes fysiologiske og sundhedsmæssige behov*, har i 2021 og 2022 givet anledning til langt størstedelen af indskærpelserne på kvæg, hvis man ser bort fra medicinoptegnelser. Indskærpelserne er især givet, fordi kalvene ikke har haft adgang til sutter ved mælkefodring. Fødevarestyrelsen gennemførte derfor i 2023 en kontrolkampagne med fokus på kalves suttebehov ved fodring samt opstaldning i øvrigt.

Kalves behov har desuden fået øget fokus hos erhvervet, som for første gang i 2021 afholdte en ”kalvens dag”, som blev gentaget i 2022. Her afholder SEGES innovation en dag med oplæg med relevant viden for kalvehold.

Det kan desuden oplyses, at som opfølgning på dyrevelfærdsaftalen ”Sammen om dyrene” vil de kommende dyrevelfærdsrapporter fra 2024 indeholde en tydeliggørelse af, hvilke overtrædelser der er af mere administrativ karakter. Dette vil dog først slå igennem i den næste dyrevelfærdsrapport, dyrevelfærdsrapporten 2024 (med tal fra 2023), da det kræver en ny opgørelsesmetode af data. Derudover vurderer Fødevarestyrelsen løbende, om der skal laves tiltag til afrapporteringen, som forbedrer oversigten over Fødevarestyrelsens kontrol med dyrevelfærd.

2. Kontrol af dyretransporter

Kontrollen af dyretransporter gennemføres af Fødevarestyrelsen og politiet. Fødevarestyrelsens kontrol udføres ved udførsel af dyr fra besætninger, på sammenbringningsvirksomheder (tidligere samlesteder) og ved ankomst til slagterier. Fødevarestyrelsens transportkontroller inkluderer syning af dyr i forhold til transportegnethed, stikprøvekontroller og prioriterede indsatser.

Syning af dyr sker i forbindelse med udførsel fra Danmark til øvrige EU-lande eller eksport til tredjelande enten direkte fra besætninger eller fra sammenbringningsvirksomheder. Der sker også syning af dyr ved ankomst til danske slagterier¹. Syning af dyr udføres som en 100 pct. kontrol af dyrenes sundhed, velfærd og transportegnethed². Derudover udfører Fødevarestyrelsen risikobaseret stikprøvekontrol af transport med levende dyr i forbindelse med på- og aflæsning af dyr. Ved stikprøvekontrol er det den samlede forsendelse, der kontrolleres, dvs. både dyr, køretøjets indretning og ledsagedokumenter. Kontroltrykket for stikprøvekontroller er fastsat i den politiske aftale om et helhedsorienteret, mere risikobaseret og datadrevet kontrolkoncept for dyretransporter af 2020. I 2022 var kontroltrykket 10 pct. i første kvartal og 7,5 pct. resten af året. I den politiske aftale er det endvidere besluttet, at Fødevarestyrelsen skal udføre op mod 100 dybdegående kontroller i form af prioriterede indsatser om året. Politiet udfører kontrol med dyretransporter på de danske veje, ofte med dyrlægefaglig bistand fra Fødevarestyrelsens Veterinærrejseshold.

2.1. Resultater fra dyretransportkontrollen

¹ Opgørelse over antal syn foretaget ved ankomst til slagteri dækker kun de større slagterier med daglig kontrol.

² Veterinærenhedernes syn af dyr ved udførsel fra Danmark og Kødkontrollens AM-kontrol ved ankomst til slagteri.

Fødevarestyrelsen synede i 2022 i alt 14.108.071 grise, 93.300 kvæg, 65.987.136 fjerkræ, 3.963 heste, 8.943.497 fisk, 118 små drøvtyggere (får og geder), 670 pelsdyr og 3.446 'andre dyr', der primært vedrører forsøgsdyr forud for eksport til andre EU-lande eller tredjelande. Antallet af synede dyr er fordelt på 31.375 forsendelser. Desuden gennemførte Fødevarestyrelsen 3.143 risikobaserede stikprøvekontroller ved af- og pålæsning, mens politiet udførte 866 vejkontroller. Desuden blev der foretaget 120.577 syn af transportmidler i forbindelse med indtransport, dvs. ankomst til slagteri i 2022. Syning af dyr ved slagteri opgøres således ikke som antal dyr.

2.1.1. Fødevarestyrelsens kontrol

Ud af de ca. 89 mio. dyr, der blev synet i forbindelse med udførsel fra Danmark, blev der registreret 563 dyr som ikke-transportegnet. Registrering af ikke-transportegnede dyr vedrører kvæg (8 dyr) og grise (555 dyr). Det svarer til, at der ved 131 tilfælde blev registreret overtrædelser vedr. manglende transportegnethed ud af de 31.375 eksportsyn på forsendelsesniveau.

De 3.143 stikprøvekontroller, som Fødevarestyrelsen udførte i 2022, var fordelt med hhv. 2.390 kontroller ved af- og pålæsning på sammenbringningsvirksomheder, ved pålæsning direkte fra besætninger, ved aflæsning til stævner, markeder, mv. samt 753 stikprøvekontroller ved aflæsning på et slagteri. Der blev sanktioneret i 339 tilfælde, hvilket giver en sanktionsprocent på 10,8 pct. Sanktionerne var primært relateret til transportmidlet og dokumenter. Til sammenligning var sanktionsprocenten på stikprøvekontrollerne på 12,3 pct. i 2021.

Ud af de 120.577 syn af dyr ved ankomst til slagterierne (100 pct. syn ved indtransporter), blev der givet 372 sanktioner. I de tilfælde, hvor én transportkontrol fører til forskellige sanktioner på forskellige kontrolobjekter, tælles kun den alvorligste overtrædelse med i opgørelsen. Dette gør sig især gældende for overtrædelser vedr. slagmærker, hvor ansvaret ikke umiddelbart kan placeres blandt flere mulige ansvarlige, hvorfor der typisk vil være flere sanktionerede parter ved én kontrol.

I 2022 gennemførte Fødevarestyrelsen dybdegående kontrol i form af to prioriterede indsatser. Den ene vedrørte transportmidlers temperaturovervågning og alarmsystemer, mens den anden fokuserede på pålæsningstiden for grise ved korte forsendelser, dvs. under otte timer. Der blev udført hhv. 70 og 30 kontroller i forbindelse med indsatserne. Særligt for indsatsen på temperaturovervågning blev der observeret en høj overtrædelsesprocent (56,7 pct.), hvorfor Fødevarestyrelsen fortsat vil have fokus på funktionelle temperatursystemer i forbindelse med transportkontrol.

2.1.2. Politiets kontrol

Politiet foretog i 2022 i alt 729 kontroller af danske transportvirksomheder og 137 kontroller af udenlandske. Der blev fundet overtrædelser hos ca. ni pct. af de danske transportvirksomheder, mens tallet var ca. 20 pct. hos de udenlandske transportvirksomheder. Til sammenligning lå tallene i 2021 på henholdsvis ni pct. for de danske og 27 pct. for de udenlandske transportvirksomheder.

2.2. Iværksatte tiltag

Fødevarestyrelsen tilpassede i første kvartal 2022 risikomodellen til stikprøvekontrol af transporter med grise, således at kontroludpegningen bedre kunne målrettes de mest risikofyldte aktører og forsendelser. Efter tilpasningen af risikomodellen blev kontroltrykket nedjusteret fra 10 pct. til 7,5 pct. pr. 1. april 2022. Det svarer til et samlet kontroltryk på 8,1 pct. for hele 2022. For stikprøvekontrol af aflæsning ved slagteri var kontroltrykket fastsat til 0,5 pct.

I 2022 opstartede Fødevarestyrelsen stikprøvekontroller på fisk, små drøvtyggere og fjerkræ. Endvidere blev stikprøvekontrol af heste omlagt i 2022, således at der udføres et fast antal kontroller om året (10-

20 kontroller) frem for et procentuelt kontroltryk. Kontrollerne udføres i forbindelse med større internationale stævner, markeder, ved grænsen, mv.

Fødevarestyrelsen drøfter årligt kontrolresultaterne med branchen i styrelsens dialogforum for transport med henblik på at gøre branchen opmærksom på, hvor der er særlige udfordringer.

Også på transportområdet vil de kommende dyrevelfærdsrapporter fra 2024 indeholde en tydeliggørelse af, hvilke overtrædelser der er af mere ordensmæssig karakter (administrativ overtrædelse).

3. Kontrol på slagterierne

På slagterierne skal dyrene bedøves og aflives så skånsomt som muligt. Det betyder, at slagterierne skal overholde en række krav til dyrevelfærd, faciliteter, slagtepersonale, apparatur og metoder. Fødevarestyrelsen kontrollerer, om slagterierne overholder disse krav.

3.1. Resultater fra kontrol på slagterierne

Der blev i 2022 fortaget 477 frekvensbaserede basiskontroller på slagterierne, hvori kontrol med slagteriernes dyrevelfærd indgår. Ved disse kontroller er der givet 17 sanktioner, svarende til en sanktionsprocent på ca. fire pct. Derudover kan der også gives sanktioner ved akutoptåede hændelser ved den daglige tilstedeværelse i slagteriernes stald- og aflivningsfaciliteter³.

Følgende resultater kan særligt fremhæves i forbindelse med dyrevelfærdskontrol på slagterier og slagtehus – og det bemærkes, at alle de nævnte sanktioner er givet i forbindelse med akut opståede hændelser:

- Manglende stikning/afblødning: Fire indskærpelser, et påbud og tre politianmeldelser
- Dyrene behandles ikke forsvarligt: fem indskærpelser og to politianmeldelser

Som det fremgår ovenfor, er der i tre tilfælde foretaget politianmeldelse af et slagteri på grund af manglende stikning/afblødning af grise efter bedøvelsen. Dette tal lå til sammenligning på ti politianmeldelser i 2020 og otte i 2021.